

Analysen er lavet for Mødrehjælpen

Uddannelseschancer for unge mødre

AE har for Mødrehjælpen undersøgt, hvordan det at blive mor i en ung alder påvirker uddannelseschancerne. Kvinder, der bliver mødre i en ung alder, har som 30-årige kortere uddannelse end kvinder, som har fået første barn senere i livet. Blandt kvinder uden en erhvervskompetencegivende uddannelse er der lidt flere afbrudte uddannelsesforløb blandt de kvinder, som fik deres første barn, før de fyldte 26 år.

Af Senioranalytiker **Emilie Agner Damm**

19. februar 2020

Analysens hovedkonklusioner

- Kvinder, der har fået deres første barn tidligt, har generelt kortere uddannelsesbaggrund end kvinder, der er blevet mødre senere i livet. Der er dermed en sammenhæng mellem, hvornår kvinder får deres første barn og deres uddannelseslængde.
- Risikoen for at være uden uddannelse som 30-årig er over dobbelt så høj for kvinder, som er blevet mødre, før de fyldte 22 år som for kvinder, der bliver mødre senere.
- 15 pct. af kvinder vokset op med forældre uden for arbejdsmarkedet har fået deres første barn, før de bliver 22 år. Det samme gælder for 7 pct. af arbejderklassen og 3 pct. af middelklassen. Under 1 pct. af kvinder med en opvækst i den højeste sociale klasse har fået deres første barn, inden de fyldte 22 år.
- Kvinder vokset op med forældre uden for arbejdsmarkedet er dermed dobbelt så hyppigt blevet mødre, før de fyldte 22 år. Der er således en tydelig sammenhæng mellem den sociale klasse, kvinderne er opvokset i og tidspunktet for deres første barn. Jo højere social klasse, jo senere er kvinderne blevet mødre.
- Blandt kvinder uden en erhvervskompetencegivende uddannelse, der blev mødre, før de blev 26 år, er der flere, der har afbrudt en uddannelse.

Kontakt

Senioranalytiker
Emilie Agner Damm
Tlf. 33 55 77 20
Mobil 42 42 90 18
ead@ae.dk

Unge mødre har kortere uddannelse end jævnaldrende

AE har på baggrund af en forespørgsel fra Mødrehjælpen undersøgt, hvordan 30-årige kvinder klarer sig i uddannelsessystemet alt efter, hvornår de bliver mødre første gang. Dele af analysen er opdelt på den socialklasse, som kvindens familie tilhørte, da kvinden var 12 år.

I analysen tages der udgangspunkt i kvinder født i 1986 og 1987, og deres uddannelsesniveau som 30-årige undersøges. I analysen af kvindernes uddannelsesniveau er uddannelserne inddelt i tre grupper: Grundskole, ungdomsuddannelser (gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelser) og videregående uddannelser.

For kvinder uden en erhvervskompetencegivende uddannelse undersøges det desuden, om de er i gang med eller har afbrudt et uddannelsesforløb. En erhvervskompetencegivende uddannelse er en erhvervsuddannelse eller en videregående uddannelse.

Tabel 1 viser en karakteristik af de 68.230 personer, som indgår i analysen. Heraf ses det, at 0,2 pct. fik første barn, da de var under 18 år, 5 pct. blev mødre, da de var mellem 18 og 21 år, mens 14 pct. fik første barn i en alder af 22-25 år. Endelig var der 26 pct., som fik børn mellem 26 og 29 år. De resterende 55 pct. var ikke blevet mødre, da de fyldte 30 år.

Tabel 1. Karakteristik af population		
	Antal personer	Pct.
Alder ved første barn		
Under 18 år	170	0,2
18-21 år	3.370	4,9
22-25 år	9.370	13,7
26-29 år	17.750	26,0
Ikke mor som 30-årig	37.570	55,1
I alt	68.230	100,0
Socialklasse som 12-årig		
Eliten	6.540	9,6
Middelklasse	15.790	23,1
Arbejderklasse	23.590	34,6
Klassen uden for arbejdsmarkedet	4.200	6,2
Uden for klasserne	18.110	26,5
I alt	68.230	100,0

Anm: Se boks 1 for metode og afgrænsning.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Tabel 1 viser desuden klassefordelingen for populationen. Knap 10 pct. er vokset op i eliten, dvs. højere middelklasse eller overklassen. Knap hver fjerde har haft en opvækst i middelklassen, og hver tredje kommer fra arbejderklassen. 6 pct. har haft forældre uden for arbejdsmarkedet, og 26 pct. er uden for klasserne. Det kan f.eks. være fordi deres forældre var studerende eller fordi de ikke var i Danmark som 12-årige.

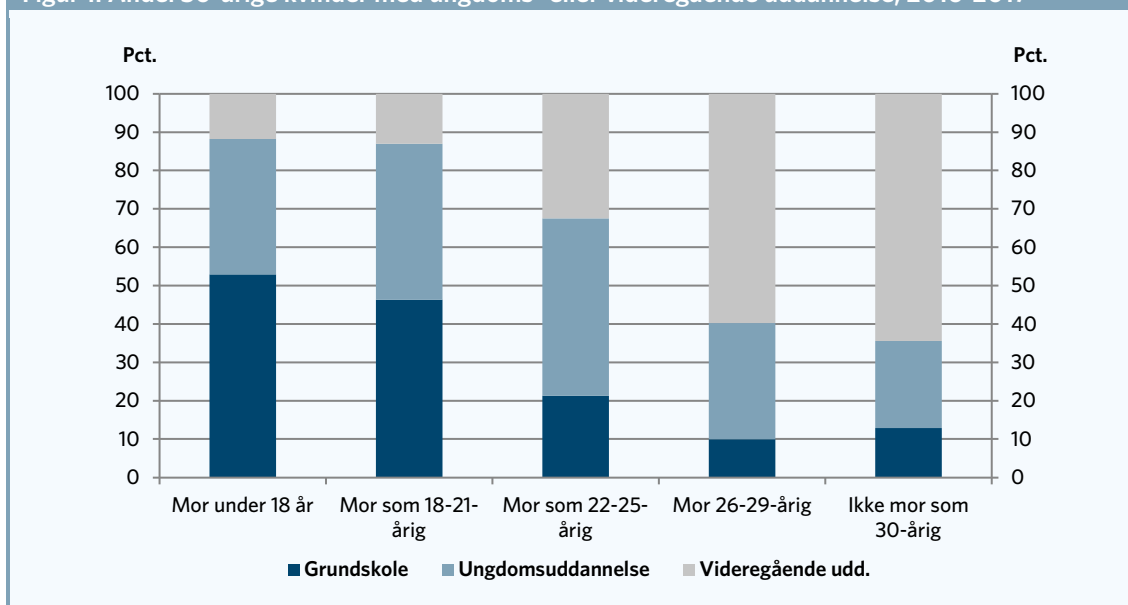
Unge mødre er oftere ufaglærte

Figur 1 viser uddannelsesniveaet for 30-årige kvinder fordelt på alder ved første barn. Figuren viser en tydelig sammenhæng mellem tidspunktet for første barn og uddannelsens længde. Jo tidligere kvinderne har fået deres første barn, jo højere en andel har ikke anden uddannelse end grundskolen. Blandt kvinder, der fik deres første barn, før de blev 18 år, har 53 pct. stadig ikke fuldført en ungdomsuddannelse eller en erhvervskompetencegivende uddannelse som 30-årige. Blandt kvinder, der blev mødre, da de var 18-21 år, har 46 pct. ikke anden uddannelse end grundskolen. Til sammenligning er det hhv. hver femte og hver tiende af de kvinder, som fik deres første barn, da de var hhv. 22-25 og 26-29 år, der ikke har anden uddannelse end grundskolen.

Risikoen for at være uden uddannelse som 30-årig er dermed mere end dobbelt så høj for kvinder, der har fået deres første barn, før de blev 22 år.

Også når man ser på andelen af kvinder med en videregående uddannelse, har tidspunktet hvorpå man får sit første barn en betydning. Blandt kvinder der har fået deres første barn, før de blev 22 år, har godt hver tiende fuldført en videregående uddannelse. Ser man på kvinder, der har fået deres første barn som 26-årig eller senere, er det over 60 pct., som har en videregående uddannelse.

Figur 1. Andel 30-årige kvinder med ungdoms- eller videregående uddannelse, 2016-2017

Anm: Se boks 1 for metode og afgrænsning.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Kvinder vokset op med forældre uden for arbejdsmarkedet får oftere børn tidligt

I den næste del af analysen har AE undersøgt, hvornår kvinder får børn fordelt efter den sociale klasse, deres familie tilhørte, da kvinden var 12 år. Der er 1 pct. af kvinderne med en opvækst i klassen uden for arbejdsmarkedet, der har fået første barn, inden de fyldte 18 år, og 14 pct. fik første barn, da de var mellem 18 og 21 år. Blandt de øvrige klasser er det markant færre, der får børn i en tidlig alder.

Blandt kvinder med en opvækst i de øverste sociale lag, som her kaldes eliten, har to ud af tre ikke fået børn ved 30-årsalderen. Blandt kvinder opvokset i arbejderklassen eller med forældre uden for arbejdsmarkedet er det hhv. 46 og 43 pct.

Der er således en tydelig sammenhæng mellem den sociale klasse, kvinderne er opvokset i og tidspunktet for deres første barn. Jo højere social klasse, jo senere er kvinderne blevet mødre.

Tabel 2. Alder ved første barn fordelt efter socialklasse som 12-årig, kvinder født 1986-87

	Mor under 18 år	Mor som 18-21-årig	Mor som 22-25-årig	Mor som 26-29-årig	Ikke mor som 30-årig	I alt
<i>Socialklasse som 12-årig</i>						
	Antal personer					
Eliten	Under 10	70	450	1.760	4.250	6.540
Middelklasse	20	480	1.960	4.520	8.810	15.790
Arbejderklasse	80	1.620	4.430	6.660	10.800	23.590
Klassen uden for arbejdsmarkedet	40	600	860	890	1.810	4.200
Uden for klasserne	30	600	1.680	3.910	11.900	18.110
<i>Socialklasse som 12-årig</i>						
	Pct.					
Eliten	0,1	1,1	6,9	26,9	65,0	100,0
Middelklasse	0,1	3,0	12,4	28,7	55,8	100,0
Arbejderklasse	0,3	6,9	18,8	28,3	45,8	100,0
Klassen uden for arbejdsmarkedet	1,0	14,3	20,4	21,3	43,1	100,0
Uden for klasserne	0,2	3,3	9,3	21,6	65,7	100,0

Anm: Se boks 1 for metode og afgrænsning.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

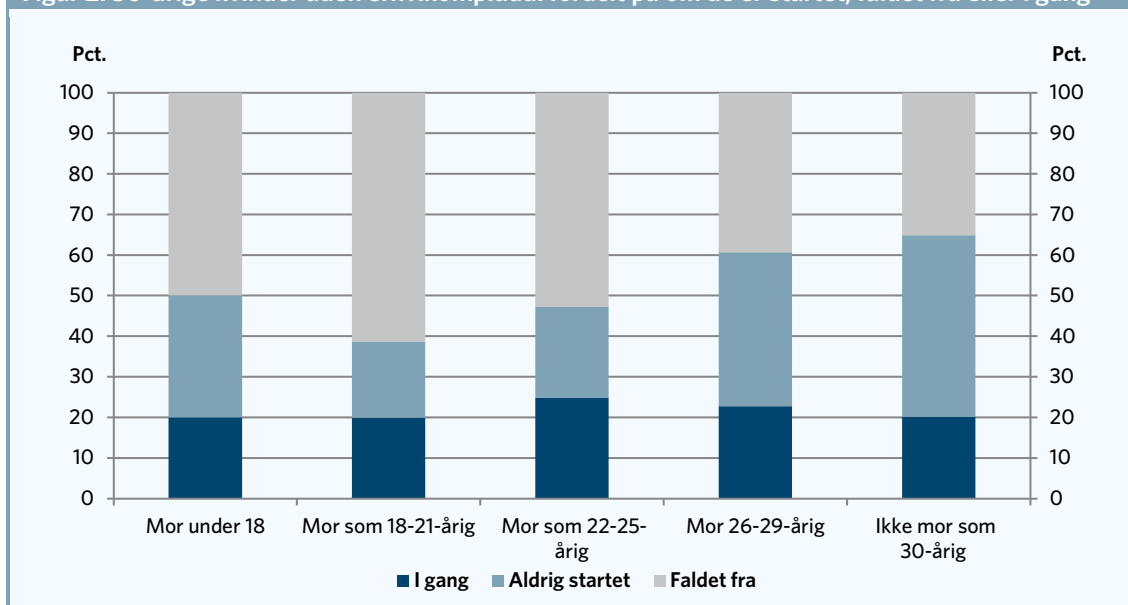
Unge mødre uden uddannelse har oftere frafald fra uddannelse i bagagen

I den sidste del af analysen ser vi nærmere på de kvinder, der ikke har en erhvervskompetencegivende uddannelse som 30-årige.

Figur 2 viser andelen af kvinder *uden* en erhvervskompetencegivende uddannelse fordelt efter deres alder ved første barn og efter om de er påbegyndt en erhvervskompetencegivende uddannelse og faldet fra, stadig er i gang eller aldrig er begyndt. Hvis en kvinde har haft et frafald, men efterfølgende har påbegyndt en ny uddannelse, vil kvinden optræde som enten "I gang". Figuren viser, at der blandt kvinder uden en erhvervskompetencegivende uddannelse, der har fået deres første barn, før de fyldte 26 år, er flere, som er påbegyndt en uddannelse uden at færdiggøre den.

Den relativt høje andel af personer, som ikke er startet på en erhvervskompetencegivende uddannelse, skal ses i sammenhæng med andelen af kvinder i den samlede gruppe, der som 30-årige står uden anden erhvervskompetencegivende uddannelse. Når der f.eks. er relativt mange kvinder uden en erhvervskompetencegivende uddannelse, der ikke er blevet mødre som 30-årige, der ikke er startet på en uddannelse, skal det ses i sammenhæng med, at der generelt er en lav andel af kvinder uden uddannelse i disse grupper.

Figur 2. 30-årige kvinder uden erhv.komp.udd. fordelt på om de er startet, faldet fra eller i gang

Anm: Der ses kun på 30-årige kvinder uden en erhvervskompetencegivende uddannelse. Fordelingen gælder om kvinderne er startet, faldet fra eller i gang med en erhvervskompetencegivende uddannelse. Status ved 30 år. Se boks 1 for metode og afgrænsning. Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Store gevinster af uddannelse

Der er store gevinster af uddannelse i Danmark. Ikke kun for den enkelte, der oplever bedre arbejdsmarkedstilknytning og højere indkomst gennem livet, men også for samfundet. AE har gennem en årrække lavet forskellige analyser af betydningen af uddannelse, og konklusionerne viser, at uddannelse er en guldrandet investering. Set over et livsforløb vil personer, der får en erhvervskompetencegivende uddannelse tjene 2-12 mio. kr. mere end sammenlignelige ufaglærte, og set i forhold til samfundet, så skaber personer med en uddannelse mervækst på 4-17 mio. kr⁽¹⁾ over et livsforløb. Dertil kommer de positive samfundsmæssige effekter på de offentlige finanser af at man sparer udgifterne til overførselsindkomst og i stedet har højere skatteindbetalinger, når unge får en uddannelse. AE lavede i 2016 en beregning, der viste, at de offentlige finanser forbedres med 160-200.000 kr. pr. år, hver gang en ung ufaglært kontanthjælpsmodtager i stedet kommer i faglært beskæftigelse.

En stor del af forklaringen på at uddannelse betyder rigtig meget for den enkeltes og dermed samfundets økonomi er, at arbejdsmarkedstilknytningen med en uddannelse bliver markant forbedret. Man har simpelthen markant bedre kort på hånden, når man har en uddannelse i bagagen. Set over livet forlænges antallet af år i job med ca. 40 procent med en erhvervskompetencegivende uddannelse i baglommen⁽²⁾. En ting er, at vi kan se i tallene at uddannelse er vigtigt nu. Tendenserne peger i retning af at uddannelse bliver endnu mere vigtig fremover. Prognoserne for arbejdsmarkedet peger på, at der vil være overskud af ufaglærte, mens der vil komme til at mangle personer med en erhvervskompetencegivende uddannelse. Siden midten af 90'erne er antallet af ufaglærte job forsvundet i stor stil, og frem mod 2021 forventer AE at beskæftigelsen vil vokse med yderligere 68.000 personer, men blandt ufaglærte forventes beskæftigelsen at falde med 33.000 personer.⁽³⁾

⁽¹⁾ Se AE-analysen "Uddannelse er en guldrandet investering" fra dec. 2017 på www.ae.dk

⁽²⁾ Se AE-analysen "En uddannelse giver et årti mere på arbejdsmarkedet" fra dec. 2017 på www.ae.dk

⁽³⁾ Se AE-analysen "33.000 færre ufaglærte job i Danmark på bare tre år" fra dec. 2019 på www.ae.dk

Boks 1. Sådan har vi gjort

Vi har undersøgt kvinder født i 1986 og 1987 og på baggrund af deres alder ved første barn undersøgt deres uddannelsesniveau som 30-årige. Det vil sige, at vi har taget udgangspunkt i 30-årige kvinder ved udgangen af 2016 og 2017. Deres uddannelsesniveau er opgjort ud fra højst fuldførte uddannelse 1. oktober i hhv. 2016 og 2017. For at undersøge alder ved første barn har vi hvert år koblet 0-årige i befolkningen til deres mødre ud fra variabelen MOR_ID, som angiver barnets juridiske mor. Vi har dernæst undersøgt, hvornår kvinderne i datasættet første gang optræder som mødre. Ved at anvende variabelen, MOR_ID, som angiver juridisk moderskab, vil vi overse de kvinder, som får et barn, der bortadopteres inden udgangen af det år, hvor de bliver født. Der er tale om få børn. Vi vil desuden overse kvinder, der er indvandret til Danmark efter, at de har fået børn.

For at undersøge, hvilken socialklasse kvinderne er vokset op i, har vi koblet datasættet med data fra hhv. 1998 og 1999 – dvs. det år, hvor kvinderne var 12 år gamle. Her vi undersøgt den socialklasse, som kvindens familie tilhørte. De sociale klasser er yderligere beskrevet i boks 2.

For at undersøge om kvinder uden en erhvervskompetencegivende uddannelse (dvs. at højst fuldførte uddannelse er grundskolen eller en gymnasial uddannelse) har afbrudt et uddannelsesforløb på en erhvervskompetencegivende uddannelse (EUD eller videregående) har vi anvendt DST's elevregister, KOTRE. Her har vi undersøgt, om kvinderne har påbegyndt en erhvervskompetencegivende uddannelse i det ordinære uddannelsessystem uden at færdiggøre uddannelsen. Resultaterne er opdelt på, om kvinder stadig er indskrevet på uddannelsen eller om de har afbrudt uddannelsesforløbet. Der er betinget på, at uddannelsen er påbegyndt, inden udgangen af det år, hvor kvinderne fyldte 30 år.

Boks 2. De sociale klasser

I afgrænsningen af de sociale klasser ses der på hele befolkningen i aldersgruppen 18-59 år. Er man studerende, udelades man fra de sociale klasser. De 18-59-årige inddeles i fem overordnede socialklasser.

De fem klasser er:

1. Overklassen
2. Den højere middelklasse
3. Middelklassen
4. Arbejderklassen
5. Klassen uden for arbejdsmarkedet

I analysens resultater er overklassen og den højere middelklasse lagt sammen, da der er få unge mødre med en baggrund i disse to klasser.

Overklassen

- Chefer, selvstændige og andre personer med en videregående uddannelse, der tjener over 3 gange medianindkomsten (i 2018 svarende til en indkomst over 1,2 mio. kr. før skat).
- Eksempler: Bankdirektør, finansanalytiker, kommunaldirektør
- En person i overklassen tjener i gennemsnit over 2,1 mio. kroner.

Højere middelklasse

- Alle personer med en lang videregående uddannelse med en indkomst under 1,2 mio. kr.
- Selvstændige, lønmodtagere i chefstillinger og andre personer med en kort eller mellemlang videregående uddannelse med en indkomst i intervallet 2-3 gange medianindkomsten
- Eksempel: Ingeniør, læge, embedsmand, gymnasielærer.
- En person i den højere middelklasse tjener i gennemsnit ca. 600.000 kroner

Middelklassen

- Personer med en kort eller mellemlang videregående uddannelse med en indkomst under det dobbelte af medianindkomsten (i 2018 svarende til en indkomst under 785.000 kr. før skat)
- Selvstændige og lønmodtagere i chefstillinger med en indkomst under det dobbelte af medianindkomsten.
- Eksempel: Folkeskolelærer, sygeplejerske, politibetjent/forsvar, pædagog.
- En person i middelklassen tjener i gennemsnit ca. 410.000 kroner.

Arbejderklassen

- Arbejderklassen udgøres af ufaglærte, personer med en gymnasial uddannelse og personer med en erhvervsfaglig uddannelse.
- Eksempel: Tømrer, lastbilchauffør, sosu-assistent, mekaniker, supermarkedsansat, byggebranchen, slagteri.
- En person i arbejderklassen tjener i gennemsnit ca. 390.000 kroner.

Klassen uden for arbejdsmarkedet

- Personer, som har været i beskæftigelse i mindre end 20 procent af året, og som ikke driver selvstændig virksomhed.
- Eksempel: Førtidspensionister, kontanthjælpsmodtagere og dagpengemodtagere.
- En person i klassen uden for arbejdsmarkedet tjener i gennemsnit 200.000 kroner.

Grundet diskretionshensyn i denne analyse, er overklassen og den højere middelklasse slået sammen til en kategori kaldet eliten.